

Zakład Chorób
Przyzębia
i Błony Śluzowej Jamy
Ustnej

41-800, Zabrze
pl. Traugutta 2
perio.zabrze@sum.edu.pl

Kierownik
dr hab. n. med.
Dariusz Skaba

Tel. +48 32 2713612
dskaba@sum.edu.pl

perio.zabrze@sum.edu.pl

RECENZJA

rozprawy doktorskiej

lek. stom. Magdaleny Łobody

pt.: „**Skuteczność oczyszczania powierzchni zębowych
z użyciem manualnych, oscylacyjno-rotacyjnych i sonicznych
szczoteczek do zębów**”

Sprawą absolutnie oczywistą jest fakt, iż płytka bakteryjna odgrywa kluczową rolę w patogenezie wielu chorób jamy ustnej. Dlatego jej kontrola i regularne usuwanie jest fundamentalnym krokiem zarówno w profilaktyce jak i leczeniu próchnicy i chorób przyzębia. Należy również podkreślić, że płytkę bakteryjną można znaleźć nie tylko na zębach, ale i na języku oraz wewnętrznych powierzchniach policzków, co sprawia, że higiena jamy ustnej powinna być kompleksowa. Profilaktyka opiera się na codziennych praktykach, takich jak szczotkowanie zębów przynajmniej dwa razy dziennie oraz stosowaniu „elementów” dodatkowych takich jak :nici dentystyczne, płukanki, wykałaczki itd. Znaczenie usuwania płytki bakteryjnej i wdrażanie efektywnych strategii prewencyjnych jest kluczowe dla zachowania zdrowia jamy ustnej na długie lata. Na rynku dostępnych jest wiele szczoteczka dobór odpowiedniej dostosowanej do indywidualnych potrzeb każdego pacjenta jest kluczowym zadaniem stomatologa i higienistki dentystycznej. Szczoteczka niedostosowana do potrzeb pacjenta może prowadzić do niewłaściwego oczyszczania powierzchni zębowych oraz być elementem traumatyzującym tkanki jamy ustnej, prowadząc do powstania recesji dziąsłowych, urazów błony śluzowej oraz ubytków abrazyjnych zębów.

Biorąc pod uwagę te fakty należy uznać, że temat badań wybrany przez doktorantkę jest jak najbardziej słuszny i może przyczynić się do dalszego rozwoju tej dziedziny stomatologii.

Przedstawiona mi do oceny praca **lek. stom. Magdaleny Łobody:** *"Skuteczność oczyszczania powierzchni zębowych z użyciem manualnych, oscylacyjno-rotacyjnych i sonicznych szczoteczek do zębów"* ma układ zgodny z wymogami przyjętymi dla rozpraw doktorskich. Stanowi obszerne opracowanie, składające się z 88 stron tekstu podzielonego na VII rozdziałów obejmujących: *wstęp, cele pracy, metody badań, wyniki badań, dyskusje oraz wnioski*. Zawiera również streszczenia po polsku i angielsku, piśmiennictwo spis rycin, fotografii i tabel. Na początku pracy zamieszczony jest spis treści oraz wykaz skrótów, który został opracowany bardzo profesjonalnie. Praca zawiera 28 rycin, 4 tabele i 2 fotografie. Układ edytorski i graficzny został przygotowany bardzo starannie, czytelnie i wymagał dużego nakładu pracy. Z obowiązku recenzenta chciałbym zwrócić uwagę na brak zamieszczenia w opracowaniu kopi zgody Komisji Bioetycznej.

We *wstępie* autorka w oparciu o dobrze wyselekcjonowaną i aktualną literaturę naukową (90 pozycji), wprowadza czytelnika w tematykę ściśle związaną z omawianą pracą naukową. Wyodrębniając dziewięć podrozdziałów, omawia po kolei najważniejsze zagadnienia dotyczące tej ważnej dziedziny stomatologii. W pierwszych podrozdziałach omówiono w bardzo przejrzysty sposób problemy związane z biofilmem, budową zębów i etiopatogenezą próchnicy. Ważnym podrozdziałem jest omówienie etiopatogenezy i czynników ryzyka w zapaleniach przyzębia. Dla uzasadnienia problematyki badawczej, autorka dokładnie opisuje budowę, rodzaje szczoteczek do zębów oraz metody szczotkowania. Jako recenzent dodałbym w tekście jeszcze mały podrozdział dotyczący roli dodatkowych środków służących do utrzymania prawidłowej higieny jamy ustnej.

Celem głównym pracy było przeanalizowanie skuteczności oczyszczania zębów trzema różnymi typami szczoteczek do zębów: manualnymi (MSDZ), oscylacyjno-rotacyjnymi (OR-SDZ) i sonicznymi (S-SDZ). Dodatkowo, celem badania było poznanie nawyków

higienicznych reprezentacyjnej grupy pacjentów gabinetu stomatologicznego dużego miasta, co może stanowić cenne źródło informacji dla planowania akcji profilaktycznych i edukacyjnych, aby podnieść świadomość pacjentów na temat higieny jamy ustnej

Cel pracy jest dobrze sformułowany i uzasadniony.

W kolejnej części rozprawy autorka scharakteryzowała grupę badaną, którą stanowiło 87 osób. Pacjenci zakwalifikowani do badania otrzymali losowo wybraną szczoteczkę do utrzymania higieny jamy ustnej - szczoteczka manualna, oscylacyjno-rotacyjna, soniczna. Losowy wybór polegał na wyciągnięciu z koperty, w której znajdowały się trzy kartki z nazwami szczoteczek, jednej z nich. Następnie dokonany został pomiar ciśnienia tętniczego oraz pacjent wypełnił kwestionariusz ankietowy. W dalszym toku wizyty pacjenci zostali szczegółowo przeszkoleni na temat właściwej techniki oczyszczania powierzchni zębowych przy użyciu danej szczoteczki oraz zostali poddani szczegółowemu badaniu jamy ustnej z rejestracją wskaźników: PI -wskaźnik płytki, BOP -krwawienie przy zgłębnikowaniu, PPD głębokość szczeliny/kieszeni dziąsłowej oraz CAL kliniczna utrata przyczepu. Pierwszą wizytę zakończono dokładnym skalingiem nad i poddziąsłowym oraz polerowaniem powierzchni zębów. Kolejne wizyty odbywały się 2 i 4 tygodnie po pierwszej wizycie, podczas, których dokonany został pomiar ciśnienia tętniczego oraz ponowna rejestracja tych samych wskaźników PI -wskaźnik płytki, BOP -krwawienie przy zgłębnikowaniu, PPD głębokość szczeliny/kieszeni dziąsłowej oraz CAL kliniczna utrata przyczepu.

Wszystkie uzyskane wyniki poddano prawidłowo zaplanowanej analizie statystycznej i przedstawiono w rozdziale *wyniki badań*. Autorka przedstawiła je w formie opisowej oraz w starannie opracowanych tabelach a ich profesjonalne wykonanie wraz z analizą statystyczną, ułatwia interpretację i wpływa pozytywnie na wartość edytorską pracy.

W rozdziale *dyskusja* autorka opisała całokształt pracy w świetle cytowanej literatury. Jest to bardzo ważna część pracy, świadcząca o dobrej znajomości zagadnień i tematyki związanej z realizowanym tematem. Autorka bardzo celnie i naukowo przytacza wyniki innych autorów a w niektórych przypadkach, gdzie wyniki różnią się trafnie stara się tłumaczyć zaistniałe różnice. Dobór literatury uważam za odpowiedni, aktualny i adekwatny do prowadzonych przez autorkę badań. Jako recenzent

zwróciłbym jedynie uwagę, że proporcjonalnie do innych części pracy dyskusja jest trochę zbyt krótka i można ją było rozbudować o kilka zagadnień w celu uzasadnienia otrzymanych wyników. Poza tym w opracowaniu naukowym unikałbym sformułowań typu „szczoteczka manualna zajęła drugie miejsce....., testowanie szczoteczki....., walka szczoteczki z płytką itd.

Na podstawie omówienia wyników przeprowadzonych badań doktorantka sformułowała aż 6 wniosków, które są odpowiedzią na postawione cele pracy. Wnioski są merytoryczne natomiast zastanawiam się czy niektóre z nich nie należałoby przenieść do rozdziału wyniki (np. wniosek 2 i 3).

Podczas dokładnej analizy tekstu pracy znalazłem kilka drobnych błędów stylistycznych, literowych oraz niejasnych sformułowań, które nie mają jednak wpływu na wartość pracy i przekaże je osobiście autorce w celu ich poprawy

W podsumowaniu chciałbym podkreślić, że przedstawioną mi do oceny dysertację oceniam pozytywnie. Podjęcie aktualnego tematu badawczego, zaplanowanie i samodzielne wykonanie bardzo dużej ilości badań i oznaczeń odpowiednia interpretacja i analiza wyników oraz umiejętność posługiwania się aktualną i anglojęzyczną literaturą, świadczą o dojrzałości naukowej doktorantki. Praca jest napisana w sposób jasny i logiczny.

Przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Mam zatem zaszczyt przedstawić Panu Przewodniczącemu RDNM Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie wniosek o dopuszczenie lek. stom. **Magdaleny Łobody** do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

KIEROWNIK
Zakładu Chorób Przyzębia i Błony Śluzowej Jamy Ustnej
Katedry Stomatologii Zachowawczej z Endodontcją
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

dr hab. n. med. Dariusz Skaba